

DIVADELNI-NOVINY.CZ

1. Velký holič s velkou břitvou

20.02.2023 divadelni-noviny.cz - Josef Herman

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** Divadle; Jiřího; Myrona

Divadelní noviny Kritika

Příběh londýnského holiče Sweeneyho Todda, který podřezával břitvou zákazníky a jeho bytná z nich pekla široko daleko oblíbené masové koláčky, se poprvé objevil ve Šňůře perel v polovině devatenáctého století. Byly to laciné sešity hororových lidových čtení, něco na způsob zdejších daleko pozdějších morzakorů a rodokapsů. V pěkné studii to v programovém sešitu popsala Hana Nováková, zároveň literárně i dramaticky zdatná překladatelka kusu. A také usoudila, že příběh z rodu Mlčení jehňátek se zrodil v tehdy sotva obyvatelném přelidněném centru Londýna, uprostřed nemocí, zločinů, kde splašky tekly po ulicích mezi odpady. Muzikál napsal Stephen Sondheim (hudba a zpěvní texty) s Hughem Wheelerem (libreto) podle stejnojmenné hry Christophera Bonda z roku 1970. Mimochodem, první hra na to téma vznikla ještě v době vydávání Šňůry perel, příběh byl také opakovaně zfilmován, verzi z roku 1936 stále nabízí Netflix s doporučením vhodné pro děti od 13 let. No. Bond vnesl do historky logický příběh a hlavně motivaci Sweeneyho vraždění: zjednodušeně řečeno, mstil se konkrétním lidem, a nakonec všem, nejvíc sám sobě. Jen pojednání o způsobu a okolnostech vzniku ikonického díla by bylo hodně dlouhé psaní. Poprvé se muzikál hrál v Uris Theatre (nyní Gershwina Theatre) na Broadwayi v roce 1979, o rok později na londýnském West Endu, do obou světových muzikálových center se opakovaně vracel, letos v březnu se má znovu vrátit na Broadway. A samozřejmě se rozlétl do celého světa mimo ten za železnou oponou.

Sondheim začínal texty pro Bernsteinovu West Side Story a odhaduji, že se na ní nejvíc poučil kompozičně. West Side Story staví na operní kompoziční technice, zpěvní melodie Bernstein vedl jako zhudebněné promluvy, používal leitmotivy, orchestrem charakterizoval prostředí, logickou stavbou hudebních frází a pasáží spoluvytvářel dramatické situace. V partituře Sweeneyho Todda najdeme stejné postupy, byť hudba je stylově jiná, snad se dá říct, že "američtější" než Bernsteinova. A pak je tu daleko víc sborových pasáží, ansámbľů, interpretačně velmi obtížných polyrytmicky, intonačně a po stránce koordinace hlasů. Sondheimova zpěvní company hraje londýnské občany a je komentujícím chórem zřejmě po vzoru řecké tragédie. Sólové party volně střídají emoční stavy postav s dějovými motivy i s popěvkou a odrhovačkami a jsou virtuózní hlavně kvůli mixu funkcí, kvůli vykřičení emocí. Není divu, že hned po broadwayské premiéře ředitel newyorské MET zalitoval, že neuvádí Sweeneyho on. Muzikál posléze hrály velké operní domy, prováděl se i koncertně jako oratorium, nejčastěji se srovnával s Wozzeckem Albana Berga nebo Peterem Grimesem Benjamina Brittena. Původní instrumentaci napsal Jonathan Tunick pro šestadvacetičlenný vlastně tradičně obsazený operní orchestr. Až v roce 1993 pořídil komorní verzi, která umožňuje propracovanější jevištní tvar, v té se muzikál už třikrát hrál v Česku (poprvé 2012) a plzeňská pozoruhodná inscenace je stále k vidění. V Ostravě poprvé hrají "velkou" verzi a skvěle se vyrovnali se všemi obtížemi partitury, o kterých tu byla řeč. S posílenou company (čtyřiatřicet zpěváků!) a s operními pěvci v hlasově exponovaných rolích. Tu titulní dokonale zvládl Lukáš Vlček nosným barytonem, chlapáckou postavou a divokým výrazem, Michaela Horká neméně dobře charakterizovala Paní Lovettovou jako figurku londýnských uliček, Lukáš Adam vytvořil chlapeckého Tobíase. Pro Soudce Turpina byl potřeba operní bas Pavla Klečky (alternuje Gustáv Beláček), pro dívku Johannu zase svítivý soprán Patricie Janečkové. Obsazení všech deseti rolí nemá chybu. Režisér Juraj Čiernik s pěvci vypracoval detailní jednání jejich postav, jinak se možná až příliš spolehl na operní aranžmá. Nebo na zbytečně popisné situace, třeba složitou dopravu obětí do, s odpuštěním, fabriky na maso. Vedla ho k tomu možná strojová scéna Davida Baziky. Síla produkce je v hudebním nastudování dirigenta Marka Prášila a sbormistryně Ivety Weis Viskupové.

Národní divadlo moravskoslezské, Ostrava – Stephen Sondheim, Hugh Wheeler: Sweeney Todd: Děbelský lazebník z Fleet Street. Muzikálový thriller. Překlad a dramaturgie Hana Nováková, hudební nastudování a dirigent Marek Prášil, režie Juraj Čiernik, sbormistr Iveta Weis Viskupová, choreografie Jana Burkiewiczová, scéna David Bazika, kostýmy Marta Roszkopfová, sound design Petr Košar, lightening design Stanislav Dvořák. Premiéra 2. února 2023 v **Divadle Jiřího Myrona**.

[« zpět na začátek](#)